

Endymion

GÖLLNER ANDRÁS

„Endymionhoz érve, egyenest a tengerbe vettem magam” – írja Keats egyik levelében. – „Ha a zöld parton maradok, pipámat szívogatom, teázgatom s közben higadt tanácsokra hallgatom, soha nem ismertem volna meg azokat a mélységeket, a futóhomokot, azokat a sziklákat... bevallom, sose félttem a kudarcotól: inkább veszíték, mint hogy ne legyek a legnagyobbak közt”. Körülbelül annál az útkeresztződésnél állunk most ebben az országban, mint amellyel Keats szembesült az 1800-as évek elején, egyik leghíresebb költeményének megírása idején. Akarunk-e mi a legnagyobbak közt lenni, ha kell, akár a veszteséget is felvállalva ennek érdekében?

Persze nekünk magyaroknak már sokszor megadatott történelmünk során, hogy élesen eltérő, veszteséggel fenyegető utak között válasszunk. De általában vagy elszámoltuk magunkat – mondhatnánk – rossz lóra tettünk, vagy valamiféle külső hatalmi machináció áthúzta számításainkat (tatárok, törökök, Habsburgok, németek, oroszok sorra belénk kötöttek). A XXI. század elején, és hangsúlyozottan nem a rendszerváltás hajnalán, hanem 12 évvel azután, most újra egy ilyen választás előtt állunk. De évszázadok óta talán először döntésünket nem befolyásolja valamifajta ránk nehezedő nagyhatalmi erő. Sorsunk, jövőnk saját kezünkben van. Hogyan fogunk élni ezzel a lehetőséggel, ezzel a szabadsággal?

Milyen utak, lehetőségek között is kellene nekünk most választanunk? Azok-e az alternatíváink, amelyeket a Fidesz vezetői és a mögójük felsorakozó polgári körök állítanak 2002 forró nyarán, vagy valami egészen másról kellene beszélnünk, vitatkoznunk? A polgári összefogás – beleértve olyan kifejezetten nem polgári elemeket, mint a MIÉP – azt állítja, hogy a tét az, hogy visszakanyarodunk-e a múltba, egy megbukott, nemzeti érdekeinkkel ellentétes, szocialista világrendhez, vagy végre rátérünk az igazi érdekeinket szolgáló, keresztény-konzervatív polgárosodás nyomvonalára. Szerintük a volt kommunista ügynökök által vezetett kormány és parlamenti többség egyértelműen szemben áll nemzeti érdekeinkkel. Szerintük a volt kommunista ügynökök májusi pancserpuccsa, családsokkal kicsikart célba jutása egyértelműen a múltba, a nemzeti érdekeinkkel ellentétes irányba sodorja népünket. Orbán szerint a hatalmat nem a győztes pártok vették kézbe, hanem a szemfüles ezüstermes szocialisták és a bronzermes szabad demokraták, és ezért kénytelen a hatalmi küzdelmet egy másik pályára vinni. Az ügynökök kokárdaellenes, magyarellenes ellenforradalmát nem lehet másként korlátozni, mint parlamenten kívüli, a parlamenti pártokat megkerülő polgári összefogással, szervezkedéssel, ha kell, akár a polgári engedetlenség módszereivel. Ha netán az elkeseredett, a kommunista ügynökök és kozmopolita barátai által megcsalt polgárok időnként törvénytelen eszközökhöz nyúlnak, meg kell értenünk őket, hisz mindezért nem ők, hanem a liberális-bolsevik nemzetellenes összefogás a felelős. Ugye nem túloztam? Mondhattam volna másként is, idézve Esterházy Péter nagyon is találó szavait: itt most „vacak komcsizók állnak vacak komcsikkal szemben, mindketten a Grállovagok nyáron kicsit izzadós kosztümjében”. De nem mondtam. Ha szabad Eörsi István szavaival élnem, igaz-e, hogy ilyen „vacak alternatívákra” lennének itélve ebben az országban? Nem igaz. Nem ennél a keresztződésnél áll a magyar nép. És nem erről szól Endymion. Nem engedhetjük meg, hogy jövőnk és gyermekeink jövője ilyen hamis, félrevezető alternatívákon múljon. Ideje, hogy felnőtt módon, felelősségtudattal beszéljünk egymással.

Manapság, a különböző ügynökök felbukkanása következtében jogos a múlttal való szembenézés követelménye. Jogos a követelmény, hogy a közszereplőket szembesítsük hús és vérrel, akár negyven év előtti tetteikkel. De még inkább jogos az a követelmény, hogy a mai közszereplők, a politikai elit képviselői nézzenek szembe mindazon tetteikkel, amelyeket a rendszerváltás óta – most már a demokrácia játékszabályának kijátszásával – hajtottak végre akár hetekkel ezelőtt. Az Orbán-kormány hatalommal való visszaéléseinek tisztázása nem helyettesíthető Medgyessy Péter múltjának tisztázásával. És főként azért nem, mert a Fidesz vezetőinek hatalmi visszaélése hasonló az azoknak a bizalmi, hatalmi visszaélé-

seknek, amelyek időnként kiszivárognak az egyházak, az oktatói szféra vagy akár egyes családok zárt falai mögül. Nem kell ezt részletezni. Mindegyik esetben arról van szó, hogy a visszaélő nyilvánosan hirdeti az ígét, a szeretetet, a józanságot, az összefogást, de titokzatos szenvedélyeinek következtében, zárt ajtók mögött durván sérti pontosan azoknak a lelket, testét, akik ártatlanságuk, jóhiszeműségük miatt a legkönnyebben sebezhetőek. A hatalommal visszaélők varázslatos gesztusokkal álcázva gyakran megismétlik kártékony tetteiket, mert azokat a híveik és egyben hiszékeny áldozataik ritkán kérik számon rajtuk. Sok esetben a hívek, a diákok-tanárok, családtagok némák maradnak, szemet hunynak, inkább az ígére hallgatnak, ahelyett, hogy lelepleznék az ígéhirdető ellentétes tetteit. A visszaélő leleplezése sokak fejében magát az ígérebe vetett hitet veszélyeztetné, magát az egyházat, az iskolát, a családot, olykor a hazát. Nem véletlen, hogy akik szót emelnek a Fidesz-vezetők hatalmi visszaéléseivel szemben, azokat rendre hazaárulónak, nemzetellenesnek, a hit, a család, a jövő ellenfelének minősítik. Az ilyen fajta hatalmi visszaéléssel kapcsolatos hallgatagságnak nincs helye egy magát demokratikusnak valló országban. A társadalmi megbékélés szükséglete

A keresztény-konzervatív világrend és a szocialista világrend farkasszemezése egykor valódi tényállás volt, de mára fikció, közönséges halandzsza.

nem lehet ürügy arra, hogy a hatalmi visszaéléseket eltussoljuk. Ezzel végképp eljárszanánk az emberek törekény bizalmát a demokrácia játékszabályai iránt. Ezzel lehetőséget biztosítanánk a bizalommal visszaélőknek, hogy zavartalanul, újra meg újra megismételjék kártékony tetteiket. Ezzel a lehető legrosszabb utca terelnénk saját és a minket követő generációk életét. Ez nem Endymion.

Miért veszítette el a Fidesz a 2002-es választásokat? Azért, mert csalt az ellenfél? Ugyan már! A Fidesz választási veresége mögött nem áll más, mint az egyszerű népi józanság: a többség felismerte, hogy nem szabad a kecskére bízni a káposztát. A magyar szavazók többsége 2002 tavaszán pár óra leforgása alatt többet lendített hazánk nemzetközi megítélésén, mint a Happy End által elvárásolt milliárdok az elmúlt négy évben. A magyar nép nemzetközi megítélését nem Medgyessy múltja veszélyezteti, hanem azok a körök, amelyek megkérdőjelezték a nemzetközi megfigyelők és a magyar parlament egyszavú ítéletét a 2002-es választási eredményekkel kapcsolatban. A 2002-es választások fantasztikus, bizalmat gerjesztő tanulsága, hogy ennek az oly sokszor átvett, kihasznált, kijátszott népnak volt annyi ereje, tartása, bölcsesége, hogy azt mondja: elégünk van a hatalmi visszaélésekből, elégünk van abból az öncélú, korrupt, hamis politizálásból, amit a társadalmi érdekek hangoztatásának leple alatta folytatott a hatalomból most kitessékelt párt.

A 2002-es választást nem a keresztény-konzervatív világ veszítette el a szocialista világrenddel szemben, hanem Orbán Viktor, Kóvér László, Simicska Lajos, a Happy End és társainak taktikázói, cselezői játszották el, mint a családi vagyont az egykori urak a kaszinóban. Ezt senkinek sem szabad elfelejtenie. A magyar kereszténydemokráta szellemiségnek nincs semmi félnivalója, sőt, komoly jövője van ebben az országban. Adja isten, hogy ezek az értékek túléljék mindazokat az atrocitásokat, amelyeket nevében elkövettek. Adja isten, hogy túlélje azokat a politikúsokat, akik a keresztény-konzervatív szellemiséget csupán evezőlapátnak használták ahhoz, hogy bevezessenek a hatalom vizeibe, és ott szabadon garázdálkodjanak.

Az a tény, hogy a magyar szavazópolgárok többsége képes volt arra a két párt-ra szavazni, amelyik nem sok évvel ezelőtt kényszerűségből lenyomta az ország torkán azt a bizonyos, fájdalmas Bokros-csomagot, hogy képes volt annak a pártnak több szavazatot adni, amelynek soraiban a mai napig is, sajnos, még megtalálhatók a bukkott Kádár-rendszer egyes visszataszító szekértolói, markáns bizonyítéka annak, hogyan is herdálta el Orbán Viktor és baráti köre azt a bizalmat, jóakaratot, amelyet több millió magyar polgár érzett személye és pártja iránt 1990 és 1998 között. Ennek a tanulságnak a felismerésére képtelen a Fidesz vezetősége és magukat polgárnak tartó hungarizáló követői.

A Fidesz vezetőinek bűne, társadalmi felelőtlensége elsősorban onnan ered, hogy tudatosan épít a lakosság közügyeire és társadalmi felelőtlensége, hogy ezt a tájékozatlanságot négy éven át tudatosan ápolta olyan propagandaeszközökkel, amelyeket a polgári demokráciák már réges-régen a történelem szemétdombjára dobtak. Bűne és társadalmi felelőtlensége az, hogy politikai kommunikációja nem egyszerűen „nem számolta fel ezt a közügyeket érintő tudatlanságot”, az egypártrendszer legrágárabb, legkárosabb hagyatékát, hanem rátett erre, ahol csak lehetett. És teszi ezt most is napról napra. A Fidesz és vezetőinek bűne és társadalmi felelőtlensége, hogy egy olyan útkeresztződés elé állította ezt az országot, amelyen már régen túljutott a világ. A keresztény-konzervatív világrend és a szocialista világrend farkasszemezése egykor valódi tényállás volt, de mára már fikció – magyarul mondva –, közönséges halandzsza. A Fidesz által megfestett útvonal nem más, mint egy sárga téglás hollywoodi út, amelyen olyan figurák botorkálnak, mint a Bádogember, a Madárijesztő, a Gyáva Oroszlán, persze maga Dorothy is, de amelyen a magyar polgárosodásnak semmi keresnivalója. Tragikus, hogy a

tékony kormányzati kommunikáció etalonjának. Számomra a Fidesz pazarnak tartott kommunikációs rendszere aberráció. Képtelen hosszabb távon sikereket, tömegtámogatást biztosítani egy demokratikus társadalmi közegben, mert alapjában véve a hagyományos propaganda-módszerek korszerűsítésére van hangolva, és nem a társadalmi párbeszéd fenntartására. Ezzel a rendszerrel jól el lehet boldogulni mindaddig, amíg a közvélemény tájékozatlan, alulinformált, megosztott. Amíg az érdekképviseletek fejletlenek, a sajtó és a tömegtájékoztatás nem működik megfelelő színvonalon, nincs igazi közszolgálati média. De ahol a demokrácia már fejlettebb, ott mindenképp hatástalannak fog bizonyulni. Igazán sajnálatos tehát, hogy a hazai kommunikációs szakma továbbra sem azon fáradozik, hogy felhívja figyelmünket a Fidesz kommunikációs eszközeinek alkalmatlanságára, elavult, demokráciaellenes mivoltára, hanem arra buzdít, hogy folytassuk ezt csak tovább. Az új politikai hatalom megrendelői is már-már kezdenek pánikszzerűen errefelé hajlani. Ez sem Endymion.

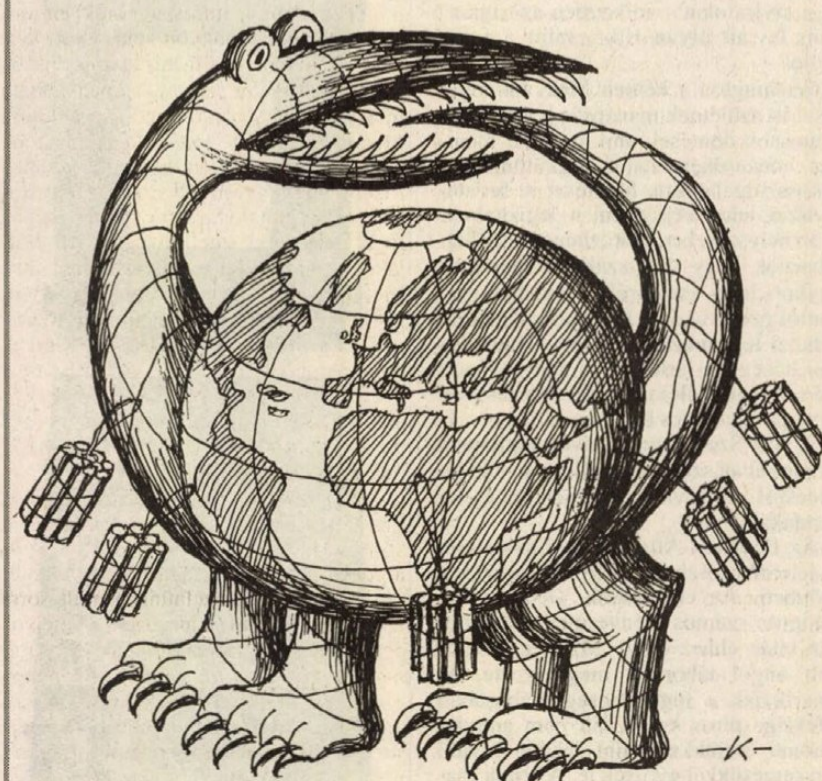
Melyek az igazi alternatívák? Akarunk-e továbbra is csak ide-oda vetődni „vacak alternatíváink közt”, vagy képesek vagyunk-e meglépni az egészen szokatlant? Képesek vagyunk-e elindulni egy olyan úton, amely teli van ugyan bizonytalansággal, ismeretlen kanyarokkal, de képes kivezetni ezt a népet a vacak alternatívák világából, az elhasznált eszmék, az elavult világnézetek, az intolerancia világából a tolerancia, az egymásrautaltság, az újjászületés, az igazi polgárosodás, az európai politikai kultúra világába. Bátrak vagyunk-e ezt meglépni? Biztatásul fontolgassuk Carl Jung szavait: „Aki a biztos utat választja, az eleve elveszett”. Képesek vagyunk-e egy olyan útra lépni, amelyen a politikai ellenfelek nem bunkóval, blokáddal, titkos sejtjeikkel mennek egymásnak, hanem a párbeszéd, a dialógus eszközeivel? Tudunk-e egy olyan útra lépni, ahol a politikai pártok nem tekintik ellenfeleiket hazaárulónak, nemzetellenesnek, hanem másként gondolkodóknak, akikkel békésen együtt lehet élni, ha kell, ellenzékben, ha kell, a hatalom birtokában, de a civilizált, európai politikai normák keretei közt? Tudunk-e egy olyan keresztény demokratikus utat választani magunknak, amelyen az ellenfeleink múltjának megbocsátása felvállalható, ahol ellenfeleink másként gondolkozása nem arra ösztönöz, hogy azonnal vadászpuskát, kötelet, lámpavasat vagy szálkás deszkát ragadjunk. El tudunk-e indulni egy olyan úton, ahol a polgárokat nem gyerekként, az álmok világába ringatva, hanem felnőttként kezelik, és felelősségteljesen, őszintén kommunikálnak velük? Ennél a keresztződésnél állunk mi most. Itt válhatunk igazán nagygyá, akár úgy is, hogy veszítünk. Itt van Endymion. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy akár a jobb- akár a baloldal farkasszemében pihentessük tekintetünket.

Fidesz nagy forgatókönyvírói ilyen mesékkel próbálják elringatni az egész országot, és ezáltal próbálják választási vereségüket győzelemmé varázsolni. Nem erről szól Endymion.

De van ennek a Fidesz által megrajzolt útkeresztződésnek, nevezetesen, a kommunista és a konzervatív, polgári világrend közti szembesítésnek egy másik oka is, amely visszavezethető a Fidesz Wermer András által irányított kommunikációs stratégiáinak forrásához. A Wermer-műhelyek egyik legkonzekvensebb jelensége az, hogy nem eredeti munkákkal áll elő, hanem régen kihűlt külföldi kommunikációs fogásokat melegít újra és talál fel a hazai közvélemény asztalán. Mások utánzása nem minden esetben megvetendő, bizonyos esetekben a korszerű módszerek hazai adaptálása kifejezetten jó lenne. Sajnos itt most egyáltalán nem ez történt, és nem először vesszük észre magunkon azt, hogy időnként hajlamosak vagyunk mások eldobott cuccaiban díszelgni.

Az igazán sajnálatos ebben a használt kommunikációs cuccok iránti ragaszkodásunkban az, hogy nemcsak a Fidesz tanácsadói, hanem a hazai kommunikációs szakma zöme, sőt, merem állítani, hogy az MSZP és SZDSZ tanácsadóinak zöme is a Fidesz kommunikációját tekinti a ha-

Szép legújabb világ

KAJÁN TIBOR RAJZA